

JOC DE DÉUS

JOSEP M RIERA GASSIOT

JOC DE DÉUS

Copyright. Tots els perjudicis reservats.

Joc de déus

Col·lecció La Pal·las, 42

© Josep Maria Riera Gassiot

Setembre de 2011

© D'aquesta edició:

Editorial Montflorit. Trobador, 4.

08290 Cerdanyola del Vallès

Diseny de la coberta: Kira Riera

Imprès a Printcolor.

ISBN: 978-84-15057-18-5

D.L.: B-34770-2011.

EDITORIAL
MONTFLORIT

Cerdanyola del Vallès, 2011

La vida dóna moltes voltes. Des de fa un parell d'anys tornava a viure per aquí, una terra de decadències i de clima suau. Potser és, en aquesta hora de la tarda, el moment d'acceptar la tardor, amb l'esperança d'un estiuet de Sant Martí que li faci reviure les ganes de noves històries.

La llum entra de puntetes entre els serigrafiats de la finestra del despatx, del despatx de la Josefa S. Romeo, directora de PERT, Plans Estratègics de Reestructuració Total. Vivia la seva tardor sense excuses; a la vida, sense haver-ho pretès, havia fet tronar i ploure.

L'havia fet néixer al món dels adults, de cop, aquell capità d'infanteria; fa massa anys, li va arrencar el cor i li va descobrir la part fosca de la vida, amb la por, amb l'abús de poder, amb la irracionalitat com a consigna i amb el sexe en estat dur. Des d'aleshores tot va ser diferent, es va fer vella sent una nena, però les línies del poder li havien quedat prou clares. Quan després del malson havia de viure, ho veia tot diferent.

L'escala de valors era de graons enormes, que calia pujar o baixar amb molt de compte, sense baranes, només es podia agafar en la lluita per ser més forta, encara que hagués de contemplar com s'enfonsaven les persones que la rodejaven, febles com els coixins amb què s'havien protegit sempre. No s'agradava, però era a qui estimava més. Els seus sentiments eren escassos i poc convencionals, aspirava a les casualitats, que poden posar música de fons a la soledat i es poden reinventar i cuinar un esdevenidor.

Val a dir que encara feia patxoca: un bon tipus, amb cames llargues, ben formades, i uns pits que amb ajudes més o menys artificials assenyalaven el futur amb tenacitat. Explicava que havia quedat

vídua d'un empresari de l'hostaleria d'origen mallorquí, que sembla que havia mort en circumstàncies estranyes. La Josefa no destacava pels seus sentiments; era una persona freda davant el patiment dels altres, encara que això contrastava amb una actitud primària pel que feia als diners. No se li coneixia cap parella estable, però els homes, com a ajudants seus en matèria de sexe, eren una de les seves addiccions.

Aquí al Parc Tecnològic del Vallès la gent anava plegant de la feina, fins demà.

—Senyora Josefa, em diu en Ciscu si vol que l'espero o se'n va a treballar una estona...

Era l'Èrika, que l'havia fet sortir de les cabòries filosòfiques. Aquesta noia, negra com el carbó, cada cop parla millor el català. Té mèrit, perquè no fa ni any que és aquí. Va ser un bon fitxatge. Calia una mica d'alegria a PERT.

—Ja pot anar-se'n, prefereixo passejar una estona i encara no vull marxar.

—Doncs bona tarda i fins demà; jo també plego si no em mana res.

Ha fugit abans de rumiar si volia encomanar-li alguna feina. És espavilada com una daina de la sabana africana. Des que treballa a PERT els borinots que els rondan han augmentat.

Abans de plegar a la directora li toca fer una mica de cas a en Jofre Pons, el cap de producció de PERT, que té una pinta de major-dom anglès que fa basarda.

—Què Jofre, com tenim la història de PUIGI? Ja es va reunir amb l'amo, el senyor Puig? Hem de liquidar-ho aviat...

—Miri, directora, precisament volia ensenyar-li una sèrie de documents que he preparat, amb una anàlisi de resultats que podrien donar un gir de tres-cents seixanta graus a la situació de l'empresa. He preparat un pla de viabilitat que penso presentar-li a la propera reunió.

Ella se'l mira atònita, i pensa: «Què m'està explicant aquest tipus? Amb tota la seva aparença de persona respectable, és un cretí

que encara no sap on treballa. Aquesta és una empresa de liquidació de societats, que ajuda a fer plegar els tallers i les fàbriques en decadència. *L'eutanàsia empresarial s'ha d'aplicar amb saviesa, habilitat i murrieria.* Aquest era part del redactat de la missió de PERT, que havia nascut per ajudar a morir; era com si una mort d'aquelles que van amb la dalla llarga i esmolada hagués donat de mamar a una morteta petitona amb una dalla de joguina».

Quan un empresari llençava la tovallola, angoixat o amb mala idea, tant se val, sabia que, fins al dia que allò fos un fet, tenia per davant un procés llarg i preocupant. Hauria de patir per la possible eficàcia d'Hisenda o de la Seguretat Social, caldria reclamar tots els endarreriments dels clients i morosos i evitar que es relacionés la fallida de l'empresa amb l'engreixament dels comptes corrents de la dona o de qualsevol altre testaferro. Qui hagi viscut la mort d'un familiar molt proper, amb una agonia llarga, potser d'alguns anys, sap que els sentiments es barregen; «tant de bo que acabi de patir» és una frase recurrent, però en el fons vol dir: «A veure si *pringa* d'una vegada i podem tornar a fer vida normal!». En el món de les empreses, per a les persones que són monògames (o sigui, que tenen tots els ous al mateix paner), el sentiment de la desaparició del taller, de la fàbrica, de la botiga o de l'oficina es viu amb la mateixa intensitat que la mort d'una persona estimada, i deixa per davant un panorama d'incerteses professionals i econòmiques que contrasten amb la sensació d'alliberament de qui deixa de patir. A partir d'ara les nits seran per dormir. En qualsevol cas, a la Josefa li interessa l'endemà d'haver tancat l'empresa; aleshores els antics amos no saben què fer dels seus diners. Ella els ajuda, fora de PERT; té força experiència a situar «el líquid» en zones tranquil·les. L'apassiona el món del diner negre...

—Miri, Jofre, deixis d'històries. A PERT som els terapeutes de la mort empresarial. Si algú busca una mainadera o un assessor per continuar ha d'anar a un altre lloc. L'únic que m'ha agradat ha sigut això del gir de tres-cents seixanta graus, que ens torna a deixar al

mateix punt. Només falta que li diguem que l'empresa pot funcionar per perdre el client o per no treure-li pressió. Tots aquests Excels ja els pot amagar o deformar-los.

Uf, va pensar la Josefa, la cara allargada se li ha convertit en un tomàquet de pera, vermella i tensa, però mesurada, com li havien ensenyat en els anys de l'escolania de Montserrat. Potser he sigut massa directa...

—Hi treballen prop de seixanta persones, tenen una tecnologia acceptable i podrien capgirar la situació!

—Recordi que vostè se'm va definir com un racionalista, amb capacitat per decidir sense prejudicis ni indecisions. La seva vàlua executiva ja l'havia demostrat amb un currículum extens. Segurament la seva etapa com a vicegerent de la universitat de Vic li va fer perdre el món de vista. Per sort, PERT no és una ONG. Som una eina del sistema per resoldre qüestions incòmodes. Ja es fa tard, potser que ho deixem per demà. Jo me'n vaig, que tinc ganes de prendre la fresca.

—Evidentment, volia dir un gir de cent vuitanta graus. És lamentable haver-nos de guanyar la vida com si fóssim bèsties carronyeres... Per mi l'única religió són les tècniques modernes de la gestió!

—O budistes, d'aquells que miren la mort sense por...

—Senyora Josefa S. Romeo, ja sap que no me n'agrada cap altra, de religió. Bona nit.

Amb una rutina solemne ha tancat l'ordinador, ha obert el calaix, ha tret la cartera, s'ha posat la gavardina abans de marxar. Ho ha fet amb la dignitat dels que viuen de les formes, o sigui la dels febles.

PERT feia la viu-viu: ara només tenien entre mans una empresa de confecció de prop de Sant Vicenç on es quedaran al carrer unes cinquanta dones, tres encarregats i un gerent que PERT havia col·locat per poder fer-li fer el paper de dolent de la pel·lícula.

S'havia de tenir un caràcter especial per a aquesta feina, per entendre que les causes de la fallida són poc importants, que deixar la gent al carrer és tan lamentable com higiènic per a la reestructu-

ració, i, per damunt de tot, calcular correctament quants diners es poden treure dels empresaris en fallida.

Costava trobar persones amb les idees prou clares i asèptiques.

La Josefa S. Romeo, la mestressa de PERT, tenia prou caràcter i una edat propera als cinquanta anys que l'havien endurit. Ningú no coneixia la seva història anterior a la creació de l'empresa, o sigui, fa un parell d'anys. Es va establir al Parc Tecnològic de Cerdanyola, on podia llogar un despatx, amb tots els serveis complementaris socialitzats i en un espai on la importància de l'empresa quedava diluïda pel paraigua d'una modernitat de dubtosa reputació i situat en un lloc estratègic per a les comunicacions, fora de les presses de la ciutat.

L'antiga masia de Can Fatjó era un bon lloc per enraonar o discutir sobre les condicions per alliberar l'empresari angoixat de les seves responsabilitats. Això sí, per tancar li tocava pagar unes quantitats importants de diners, bitllo-bitllo, abans de començar l'operació de mort i enterrament de la seva empresa, que havia passat de ser la nineta dels seus ulls a un malson sense aturador. El client havia de refiar-se de PERT i seguir fil per randa les indicacions i accions que se li dictessin.

Caldria actuar de manera confidencial, que permetés administrar els temps com si fos un concert de Mozart... En primer lloc, PERT revisaria els comptes de l'empresa, generalment desastrosos, fixant-se especialment en les partides que es podien convertir de forma immediata en diners, com ara els clients pendents de pagament, els estocs que es podien liquidar o la capacitat d'endeutament sense avals personals. La maquinària, que moltes vegades estava obsoleta, era intocable; no calia aixecar la llebre, i a més es podria sobrevalorar per evitar la fallida i fer plegar l'empresa amb un simple concurs de creditors i suspensió de l'activitat; això garantiria esquivar les responsabilitats penals i l'amenaça d'anar a la presó.

Per la seva experiència, la Josefa controlava molt bé les reaccions dels empresaris en crisi, especialment quan eren homes madurs;

diffícilment acceptava dones com a clientes, excepte en el cas que haguessin enviduat feia molt poc i no tinguessin cap coneixement de l'empresa. És evident que les seves condicions naturals i físiques eren òptimes per actuar amb seguretat davant dels senyors de més de quaranta anys, que generalment són la majoria dels empresaris al límit de la desesperació.

Des de la fundació de PERT havien liquidat més de vint empreses de forma discreta. En més de la meitat de les empreses tancades PERT només havia aconseguit cobrar les provisions de fons, encara que les xifres cobrien amb escreix les despeses i els beneficis previstos.

Amb els diners de les primeres operacions la directora va comprar un Mercedes per fer-lo servir de taxi. Li valia per tenir vehicle propi, que, a més, generava beneficis i servia de tapadora de la contractació d'en Ciscu com a taxista, que també exercia de bidell de l'empresa i xofer particular. Des d'aquella nit al bar Resolis en què, després de consumir massa vi de la Manxa, la xerrera sobre les seves vides els va portar a la infantesa d'en Ciscu, orfe de tot i maltractat pels capellans de l'orfenat Ribas, com un amic seu, que mai no podria oblidar... Va ser com si s'hagués compromès amb en Ciscu per sempre més. És un cas especial, no suporta els dropos, però a en Ciscu el té com si fos un gat, té cara de mixeta i de vegades voldria acaronar-lo, sense por de ser esgarrapada.

2

—Èrika, com et va amb la Puri? La pensió està plena? Ara fa uns quants dies que no m'hi acosto.

—Han marxat una parella de marroquins, se'n van a recollir olives a Úbeda, i té una habitació buida. Amb mi és molt amable, però em sembla que està una mica cansada del negoci. No sé com agrair-te el que has fet per mi, Ciscu.

En Ciscu hauria de trucar a la Toñi, que feia dies que no es veien. Però ara quan deixés l'Èrika hauria d'intentar fer una mica de calaix, estava a les últimes. La seva cap és com és i ja hi firma, però si li demanava quartos l'engegava. Amb la Josefa tenien uns tractes estranys. Durant la setmana la recollia de casa i la portava a la feina. Després se n'anava a fer el taxi i es quedava la recaptació. Els caps de setmana deixava el cotxe net com una patena per si la Josefa el volia fer servir. La mestressa, que és una xafardera, de tant en tant sortia a treballar amb el taxi. Seleccionava els clients, i aprofitava per escoltar les converses amb uns micròfons instal·lats estratègicament entre els seients del darrere. Això li permetia tancar el vidre divisor i sense perdre's ni un mot.

Ja feia anys que coneixia la Josefa. El currículum d'en Ciscu era breu i poc complicat; en els seus quaranta anys mai no havia aconseguit treballar, assegurat, en cap empresa. La feina més llarga que havia tingut va durar un parell d'estius, en què feia de vigilant i llogador de gandules a les platges de Castelldefels. Això de ser orfe té inconvenients, ningú no t'obliga i et vas deixant anar.

No se sabia com havia aconseguit el carnet per conduir taxis i fins i tot camions. La veritat és que l'hi va guanyar a un sergent de la Guàrdia Civil de trànsit, en una partida de cartes... En Ciscu des de la pancreatitis cirròtica que li havien tractat a l'Hospital Taulí havia deixat la beguda:

només bevia cervesa sense alcohol amb licor de préssec; ho havia après d'un alemany que freqüentava els alcohòlics anònims. No tenia família, només la Toñi, una parella esporàdica, una dona que feia feines a la delegació d'Hisenda. No vivien junts, només es veien de tant en tant en una pensió del Raval on la mestressa era la Puri, la germana de la Toñi.

De vegades li passaven alguns encàrrecs de PERT, com ara fer un seguiment d'algun delegat sindical de les empreses en crisi per intentar aconseguir-ne fotografies compromeses. Sembla que això ajudava a accelerar els acords per les indemnitzacions als treballadors acomiadats...

Quan ens vam conèixer al bar Resolis de la plaça del Raspall del barri de Gràcia, la Josefa era més comunicativa i la feia petar amb tots els clients, uns veritables addictes del bar, que omplien i ambientaven aquell racó que semblava un centre d'un món, d'estar per casa. Poetes, escultors, estafadors, borratxos professionals; de vegades també hi feia cap un telepredicador acompanyat dels seus fidels. Bevien i menjaven adorant el colesterol sense complexos i rodejats de fum de ducados, fortunes i algun caliquenyo.

Va ser aleshores quan la Josefa va comprar la llicència del taxi del Huevo, un patriota exemplar del Resolis, que va morir, sense ganex ni soroll, d'un mal lleig. Va ser difícil trobar els nebots, hereus de deutes. Però entre les gestions més o menys subterrànies per comprar la llicència, la Josefa va convèncer els nebots, que van poder veure quatre xavos i també quedar-se la tele, nova de trinca, que el Huevo li havia comprat a un traficant d'electrodomèstics caiguts d'un camió de repartiment.

En Ciscu, aturat crònic, va encaixar el tracte, que li permetia portar a terme la seva vocació de treballar el mínim per viure el millor possible, o sigui sense presses ni bons consells. Sense família les necessitats eren poques: tabac, les cerveses, que ocupaven part de la vida, i menjar per anar tirant... La Josefa és una mala bèstia, però ell només li podia estar agraït. No li regalava res però no el volia fer canviar de costums.

3

L'Èrika no passava desapercebuda a l'estació de Rodalies de la plaça Catalunya. Eren les vuit del matí i l'andana vessava de persones, mig adormides, que esperaven el tren de la línia quatre cap a Cerdanyola; d'altres races n'hi havia una colla, de dones un munt, de joves uns quants, però... una noia de més de metre vuitanta, estilitzada com una estàtua de fusta tallada, negra com el carbó, amb uns ulls més negres encara, amb les pestanyes que recordaven fulles de margallons... era una aparició, que somreia mentre escoltava alguna cosa per l'emapetrès. Ningú no diria que enyorava els cels blaus de Fango, un barri desgraciat del costat de Malabo. Feia un any que havia vingut per fer un curs de *corte y confección* en una escola de monges missioneres entretingudes a Guinea. Un cop aquí es va adonar que les famílies de set persones no vivien en una barraca de vuit metres quadrats, l'aigua corrent t'enganxa més que la font de Canaletes, i a més aquí no era una noia normal: sempre se li acostaven admiradors amb tota mena d'intencions i de propostes.

Aquell dia va entrar al taxi d'en Ciscu amb cara de por. Va dir que un individu volia lligar amb ella i quan va sentir-se rebutjat li va ensenyar una placa de policia. L'Èrika va fer un salt, com si fos una daina, i va entrar a al taxi sense rumiar on anava ni quants diners costava. En Ciscu estava mig adormit, però en veure una passatgera tan espectacular es va despertar de cop. Va engegar el Mercedes sense saber on havia d'anar. La noia el mirava amb ulls tremolosos; aquell home tenia un aspecte desastrós, anava sense afaitar i despentinat, però la va tranquil·litzar amb poques paraules. Mai no es va penedir del seu bon cor: van anar al Resolis, en Ciscu volia fardar. El Joaquín va sortir de darrere el mostrador i ens va fer una reverència,

—Hòstia, Ciscu, avui sí que véns ben acompanyat! Què us poso?

Van menjar amb gana i després van analitzar la situació de la noia. Havia acabat el curs i les monges la volien retornar a la Guinea, però l'Èrika tenia clar que no podia temptar la sort; massa compatriotes seus morien cada setmana per entrar a Europa, i si se'n tornava seria per sempre... Però no tenia feina, no volia fer de prostituta i vivia a casa d'una companya del curs que era molt amiga de les monges.

El panorama era complicat, però l'havia d'ajudar, li recordava els companys de l'orfenat. Després de fer una trucada ja s'havia resolt un tema: l'habitació per viure. A canvi de fer algunes feines de neteja, podria instal·lar-se a la pensió de la germana de la Puri. Respecte a la feina... seria més complicat, la Josefa era una guina que no volia pagar ni per mal de morir.

Però la *jefa* el va sorprendre, i quan va presentar-se amb l'Èrika al despatx estava de bon humor.

—D'on surts, noia? Aquí no fem càstings de models. T'ha portat en Ciscu? Aquest home és una caixa tancada.

—Miri, *jefa*, l'Èrika és una amiga meva que hauria de trobar feina. No té papers perquè no treballa i no pot treballar perquè no té papers. És el peix que es menja la cua...

—O sigui que et menja la cua?

La bandarra es va posar a riure. Però se la mirava amb interès, sempre ha valorat el talent. En Ciscu s'havia posat vermell i l'Èrika no entenia res.

—Per mi és com una germana. Em recorda les companyes de l'orfenat. L'hem d'ajudar, Josefa. Si vol escanyí'm una mica més amb el taxi, però ajudi la noia.

Ara ja feia un any que treballava a PERT. Ajudava en Jofre, que durant un parell de mesos se la mirava pel damunt de l'espatlla. Sovint la feien servir amb les missions especials de la Josefa, en les empreses que vol fer plegar. Seguien un delegat sindical que feia la punyeta en l'operació de tancament de la fàbrica. La Josefa estava

convençuda que aquell home tenia algun embolic de faldilles, i això que la dona treballava a la seva secció. L'Èrika podria servir per posar-li un parany... El va anar a veure'l per dir-li que volia treballar a la fàbrica, que en tenia molta necessitat i faria el que calgués per aconseguir un lloc de treball. El gamarús hi va caure de quatre potes, se la va endur al magatzem i quan l'Èrika començava a veure's amenaçada va aparèixer en Ciscu amb el flaix d'una càmera i els va retratar en situació compromesa.

A partir d'allò va ser més fàcil tramitar una regularització total de l'empresa, això sí, deixant-li el ronyó folrat a l'encarregat...

L'Èrika vivia una etapa nova de color de rosa a la pensió de la Puri; ara ja podia tenir una habitació per a ella sola. El bany el compartia amb tots els del pis de dalt: dues velles, un home gran malhumorat des de sempre que és l'habitació que toca a la dutxa, i una parella jove que de vegades discuteixen en una llengua estrangera.

Al migdia, els de la feina dinaven tots plegats al *self* de can Fatjó —on treballava de cambrer en Sergi, que no perdia cap ocasió per mirar-se-la i proposar-li fer-li de guia per la Barcelona marxosa, de la qual se'n sentia amo i senyor. A l'Èrika li feia gràcia i mai no li portava la contrària, però ell fugia de concretar el dia i l'hora.

A l'Èrika li costava d'entendre la gent d'aquí. A l'hora de plegar li havia demanat al Sergi fer un passeig pel bosc del costat i que li donés plaer.

—Què vol el meu carbonet bonic?

—Vull que em donis plaer, fa massa temps que ningú no m'ho ha fet!

—I què me'n dius d'aquell xicot del teu poble?

—Ui, és molt lluny i segurament ja no se'n recorda de mi!

—Com vols que no se'n recordi si ets una preciositat, que sembles treta d'un món màgic?

—Què va, allà al meu país jo sóc una noia molt normal, ni de les altes ni de les baixes, i allí prefereixen les més grans i més grassonetes. A mi em deien espagueti...

—Però tu no ets verge?

—I ara! Ja tinc divuit anys, i als onze ja ho fèiem sovint amb els nois del barri...

—Però això no està bé! Quina moral és aquesta? Tu no havies vingut a una escola de monges?

—Això no vol dir res, ara ja no estic amb les monges... Que no t'agrado?

En Sergi va explicar-li que tenia una companya, que s'estimaven molt i que no podia fer-li una cosa així. Que ella era preciosa i ja hi hauria molts nois que es tornarien bojos per sortir amb ella... L'Èrika no entenia quina relació hi havia entre estimar una noia i fer una mica de sexe amb una altra. Li semblava que la gent de Catalunya eren força estranys...

Van pujar al taxi. Començava a fer una mica de fresca, a en Ciscu li bullia la sang, però no volia espatllar una amistat sincera; «Jo no sóc qui, ja m'agradaria...».

La lluna de color taronja, pintada per la pol·lució, va fer tornar al cap de l'Èrika el seu barri de Malabo, i va plorar una mica mentre li explicava.

4

Havia arribat aviat al Parc Tecnològic, els llums de la carpa que fa de vestíbul estaven apagats i només es veia moviment a l'empresa de programació d'audiovisuals. La Josefa volia connectar-se per Internet a algunes adreces de les quals ningú no n'havia de fer res. Són els seus negocis de fora del circuit oficial. La seva estada per Amèrica li va servir per conèixer testaferrós, paradisos fiscals i financers de noms falsos i resultats espectaculars. Podria presumir d'alternativa, en el món del negoci, però si vols subsistir és imprescindible la discreció. Primer expliquen que estan a la misèria i quan els he tancat les empreses surten calers de sota terra.

En Fontcuberta, després d'aconseguir que liquidéssim la fàbrica de components de l'automòbil, ara volia invertir gairebé un milió d'euros en un paquet financer d'aquells que donen més del que seria lògic.

A pesar que PERT es dedica a un sector fantasmagòric dins l'esteranyinat del món dels negocis, la seva funció és molt clara: ajudar a tancar amb el mínim cost possible i evitant les responsabilitats penals més freqüents dels empresaris que volen perdre de vista l'empresa.

Anava rumiant la diferència que hi ha entre els empresaris i els directius de les empreses. «Catalunya ha sigut una terra d'empresaris, empresaris de poca volada, això sí, disposats a vendre l'empresa si funciona bé i molt lents a tancar-la quan no té els resultats desitjats. En els darrers anys els empresaris més importants del país han estat immigrants espavilats que, mentre lluitaven per garantir-se la subsistència, s'embranchaven sense complexos ni lligams ortodoxos vinculats amb *L'auca del senyor Esteve*, i es llançaven a fer negocis